

קול צופיך

מרון הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

ואתחנן - תשנ"ט - מאת מרון הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

למשל. זכר למקדש אנו לוקחים כל חג הסוכות את הלולב ארבעת המינים זכר למקדש. וכל היום הנף כולו אסור זכר למקדש עיין סוכה דף מ"א. . פה אנחנו מדברים על זכר לחורבן. אז הגמ' אומרת אי אפשר לא להתאבל בכלל. אי אפשר להתאבל הרבה אלא כך אמרו חכמים סד אדם את ביתו בסיד ומשייר בו דבר מועט. וכמה? אמר רב יוסף אמה על אמה. אמר רב חסדא כנגד הפתח. עושה אדם כל צרכי סעודה ומשייר דבר מועט. מאי היא? אמר רב פפא כסא דהרסנא. עושה אשה כל תכשיטה ומשיירת דבר מועט. מאי היא? אמר רב בת צדעא שנאמר אם אשכחך ירושלים תשכח מימי תדבק לשוני לחיכי וגו'. מאי על ראש שמחתי א"ר יצחק זה אפר מקלה שבראש חתנים. אז אמרו אמר ר' יהושע יש סדר מסוים לאבלות. אדם סד את ביתו בסיד אז צריך להשאיר אמה על אמה. אדם עושה סעודה צריך להשאיר משהו, אשה לובשת תכשיטים צריכה להשאיר מעט תכשיטים ללא שימוש חתן אפר מקלה או שבירת כוס.

תקנו בית אמה על אמה שולחן להשאיר משהו בצד ואשה עם תכשיטים שלה מדוע דווקא שלושה דברים אלה? למה לא דברים אחרים? המהרש"א מאריך העיון יעקב מאריך הענף עץ יוסף מאריך גאון עוזנו ותפארתנו בעל הבן איש חי אמר רעיון יפה. אמר כך. הרב הבית - מחריבים מקלפים אמה על אמה. אין קרבנות - מזבח שולחן של אדם מכפר עליו כמו שמזבח מכפר שנאמר וידבר אלי זה השולחן אשר לפני ה' - אז משאירים בצד ריק. אין בגדי כהונה שכתוב עליהם לכבוד ולתפארת - האשה לא תלבש תכשיטים. זה לעומת זה בן היהודע ב"ב ס.

אומר כף החיים ס"ק י"א וס"ק כ' אומר המשנה ברורה ס"י תק"ס ס"ק ו' וביאור להלכה לא ראינו ולא שמענו שככה עושים האנשים מדוע מקילים כ"כ הרבה קולות נגד ההלכה? אין להם מקור לקולות שלהם? נכון.. למה לא עושים ודאי שכן צריכים לעשות את הדברים האלה וצריך להקפיד לעשות אותם. למה יאמרו עלינו שאנחנו לא עושים זכר לחורבן אמרנו פעם דרך הלצה מי שלא משאיר אמה על אמה בביתו מי שלא משאיר צלחת אחת ריקה בחתונות בשמחות בסעודות, אשה לובשת כל התכשיטים שלה אז נאמר להם אל תאכלו בשר אל תשתו יין אל תאכלו לחם אל תאכלו פירות אל תשתו מים. כיון שאמר להם ר' יהושע אתם רוצים להתאבל ככה תאבלו. אלא מה אם אתם נותנים לכם תקנה ככה לעשות במקום זה סיד וכי' ואם אינכם מקיימים א"כ תחזרו למה שחשבו לעשות.

חיוב להשאיר אמה על אמה

אומר הרמב"ם פרק ה' מהלכות תענית הלכה יב אדם שבונה את ביתו כבנין מלכים שעושה אותו מסיד בלבד אסור. אפי' ישאיר אמה על אמה. מה זה סיד? היו בונים אז בתים מגבס וכשהגבס טרי עדיין מציירים על זה כיורים וציורים. הטור הבין ברמב"ם שהעושה כבניין מלכים אסור בכל ענין ולא יועיל לו לעשות אמה על אמה. ובית שעשו לו סיד וטיט בזה יעשה אמה על אמה. אומר הטור למה? מהגמ' משמע שאמה על אמה מספיק בכל בית? אומר הרדב"י בתשובות בסימן תר"מ חלק ב' הלא גמ' ערוכה. הגמ' אומרת אין מסיידין ואין מכיירין ואין מפיחין בזמן הזה ולא יסוד אדם ביתו בסיד אלא כמערב בחול. אז כל דבר של כיוור וציור אסור. כלומר יצא לדעת הרמב"ם אם המלכים או השרים יש להם בית רק מצויורים פנימיים מטפטים בלבד אז אסור לנו לעשות טפטים. אפי' אם השאיר אמה על אמה. בודאי לדעת הטור שאומר

השיעור לעילוי נשמת :

מרון הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

פרשת השבוע : ואתחנן

השיעור נמסר ע"י הרב מרדכי אליהו זצוק"ל, בשנת תשנ"ט.

זכר לחורבן

אבלות של כל השנה על חרבן בית המקדש

הגמ' אומרת במס' בבא בתרא דף ס ע"ב תנו רבנן כשחרב הבית בשניה רבו פרושים בישראל שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין. נטפל להם ר' יהושע. אמר להם בני מפני מה אין אתם אוכלים בשר ואין אתם שותים יין אמרו לו נאכל בשר שממנו מקריבים על גבי המזבח ועכשיו בטל? נשתה יין שמנסכים על גבי המזבח ועכשיו בטל? - איך אפשר לאכול בשר ולשתות יין? הרי בטל. אין קרבנות. אין נסכים. איך יערב דבר כזה לעשות? - אמר להם אם כן לחם לא תאכלו. שכבר בטלו מנחות, אפשר בפירות בלי לחם. אמר להם פירות איך אפשר הלא שבעת המינים אתם לא יכולים לאכול היו מקריבים מהם ביכורים א"כ אל תאכלו פירות. אמרו בסדר לא נאכל שבעת המינים נאכל פירות אחרים. לא בשר לא יין לא לחם לא פירות. אמר להם אם כך המצב מים לא תשתו. למה? מים ג"כ היו מנסכים על גבי המזבח. אומרים התוסי' יגידו לו לא נשתה מים. של מעין נשתה מי בורות שפסולים לניסוך המים. ותרצו סוף סוף נראים מים ואין שינוי בהם וע"כ שתקו. אמר להם בני בואו ואומר לכם שלא להתאבל כל עיקר אי אפשר שכבר נגזרה גזרה, להתאבל יותר מדאי אי אפשר שאין גוזרים גזרה על הציבור אא"כ רוב ציבור יכולים לעמוד בהויש זמנים מיוחדים מתי בשר ויין אסורים ומה צריכים לעשות זכר לחורבן כדלהן.

אומר גאון עוזנו ותפארתנו בעל הבן איש חי למה הגמ' מדגישה חרב הבית בשניה? ומה עם הראשונה? ג"כ חרב הבית. למה אז לא לא הפסיקו לאכול בשר ולשתות יין? אומר הרב אז אמר להם הנביא שבעים שנה. שבעים שנה ואח"כ יש תקוה ויבנה הבית וע"כ זה לא מכאיב כ"כ. אבל כאן בבית שני לא יודעים מתי יבנה ויתכן ויקח זמן רב אז רבו הפרושים לא לאכול בשר לא לשתות יין מתוך כאב.

אומר בעל העין יעקב אומר למה כששאל אותם ר' יהושע למה אתם לא אוכלים בשר ולא שותים יין, מדוע הם אומרים בגלל שבטל התמיד ובטלו הנסכים. ואז הקשה להם קושיות אל תאכלו לחם. יגידו לו אין שמחה אלא בבשר ויין ואז אין קושיה על הלחם למה אתם אוכלים לחם. ונשאר העין יעקב בצ"ע.

הב"י כשרצה להביא מקור לזה שלא אוכלים בשר ולא שותים יין בבין המצרים למ"ד או מר"ח אב אמר מפני שבטל התמיד ביז בתמוז ובטלו הנסכים. ז"א עצם אי אכילת בשר בימים שאסורים לאכול בהם בשר או שנהגו לא לאכול בשר זה שבטל התמיד. אז הם אמרו את המקור. וממילא אין הקושיה של העין יעקב.

זכר לחורבן

יש בגמ' "זכר למקדש" ויש "זכר לחורבן". ואין לטעות ולערב אותם.

קול צופיך

מרת הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

ואתחנן - תשנ"ט - מאת מרת הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

אדם שיש לו דירה ובה כמה חדרים. האם חייב בכל חדר וחדר להשאיר אמה על אמה או מספיק להשאיר בכניסה אמה על אמה? האם החיוב זה על כל הדירה כולה או על כל חדר וחדר? האליהו רבה סובר על כל חדר וחדר השדי חמד אומר מספיק חדר אחד כל אחד מהם מביא הוכחה מה נקראת דירה מה נקרא חדר. יכול להיות סיבת המחלוקת כך. האם חז"ל תקנו שאדם יזכור את חורבן הבית או חכמים תקנו כמו שאומר הבן איש חי על הבית לשים סימן בית מול בית. חורבן הבית מול אמה על אמה. אם נאמר שחז"ל תקנו על הבית לשים אמה בביתך תשים אמה על אמה זה התקנה אז בחדר אחד מספיק. אבל אם נאמר שסיבת התקנה שאדם יזכור על ידי זה את חרבן הבית אז פעם אדם נמצא בחדר זה פעם נמצא בחדר שני פעם נמצא בחדר שלישי איך יזכור? ועל כן צריך בכל חדר וחדר עיין כה"ח ס"ק ה'.

אנחנו נוהגים היום לקולא מספיק לנו במקום אחד ועושים את זה בכניסה. אבל אם לאדם יש לו דירה עם שתי כניסות. לא לחדר אחד שתי כניסות אלא שתי כניסות לשני חדרים נפרדים אז צריך לשים בחדר אחד את אמה על אמה וגם בכניסה השניה אמה על אמה. למה? יכנסו מהכניסה שלו יסתכלו ככה יגידו אין אמה על אמה אם כן מותר. על כן יעשה בכל כניסה אמה על אמה או יכתוב פתק אני שמתי בחדר השני אמה על אמה. כמו שכתוב שאסור לאכול חלב שקדים עם בשר. מפני שיחשדו בו. אבל אם הוא שם פתק בחלב שזה חלב שקדים או אם שם שקדים גלויים בעין אז זה מותר.

אחד הרבנים מרבני חב"ד בא פעם ראשונה לאמריקה הוא מפולניה כל הרבנים עם זקן ופיאות לחלק פיאות אחרי האזנים לחלק ככה גלוי וכשבא לאמריקה ראה את כל הרבנים מגולחים. אמר להם מה אתם מתגלחים בתער? אמרו לא, יש מכונת גילוח. אמר להם אתם צריכים להדביק מכונת גילוח בזקן שלכם מפני מראית עין שלא יחשבו שאתם מגלחים בתער. היום בזמננו יודעים שיש מכונת גילוח היום מי יודע אם יש אנשים בכלל שמגלחים בתער אם יש בכלל דבר כזה.

מהו כנגד הפתח?

כתוב בגמ' ברמב"ם ובשו"ע אמה על אמה כנגד הפתח. השערי תשובה שם והכף החיים ס"ק י' ומש"ב ס"ק ג' שואלים מה זה כנגד? כנגד ממול או כנגד בצד? מה המילה כנגד? אז אמרו לשון תורה לחוד ולשון חז"ל לחוד ולשון בני אדם. אומר השדי חמד דבר הפלא ופלא. הגמ' אומרת סד ביתו בסיד ומניח. וכמה? אמר רב יוסף אמה על אמה. אמר רב חסדא כנגד הפתח. אז הפשט כמו שנגיד כנגד ממול יכנס ויראה אותו. אבל לא בצד ולא מעל הפתח. ואיך נוהגים היום לעשות מעל הפתח? ואיך נוהגים היום לעשות בצד? ולפעמים מול הפתח אין לך אפשרות יש לך מול הפתח דלת למרפסת מה תשים שמה? אז מה נגיד פטור? יש בגמ' בבבב"א כתוב בגמ' דף נג: אם גר מת ואין לו יורשים מי שנכנס לבית שלו זוכה בבית שלו. אומרת הגמ' המוצא בתים בנכסי הגר וסד ציור אחד או כיור אחד קנאם. וכמה? אמר רב יוסף אמה על אמה. שימו לב אותו רב יוסף שאמר פה אמה על אמה אומר שם אמה על אמה. אמר רבא "וכנגד הפתח". אותו רבא שאומר פה "כנגד הפתח". אם כן לכאורה אמרה על אמה כנגד הפתח מתאימים. לכאורה מכאן משמע שאדם רשאי לעשות או מול הפתח או בצד הפתח בכל אופן להלכה הכלל הוא כזה איפה שאדם יראה תמיד את המקום שם יעשה אמה על אמה.

שמועיל בסיד אמה על אמה אז אם אדם עושה בית מצויר או עושה טפטים או בכלל סיד חייב אמה על אמה זה פשיטא וצודקים הכף החיים וצודק המשנה ברורה שאומר לא מצינו מה זה הקולות האלה? ... אומר כף החיים בשם שערי תשובה בדורות האלה רצו להקל והקלו וחזרו והקלו עד שכמעט נשכח מלב ואין להם על מה להשען. אומר הרב מועד לכל חי מצטער שכמה בתי ישראל לא עושים כראוי זכר לחורבן ושמע מפי מו"ר אביו שהיה בדוק אצלו כל בית שיש לו אמה על אמה כשיעור אז אותו בית נכון עד עולם וכל הדרים בו יהיו חיים לעולם ועד כלומר עד שיגיע זמנם משמע שאם לא חי"ו אחרת. כמה שהדבר הזה חמור מאוד עיין כה"ח ס"ק ג' וס"ק י"א.

מה שמקילים היום בכל הקולות כולם אינו נכון. לדעת הרמב"ם שלצבוע ולצייר אסור. בא הרדב"ז ובא הטור אומר. שכל בית אם הוא רק טיח בלי סיד לא צריך אמה על אמה. הטיח הזה כולו אמה על אמה, כמה אמות על כמה אמות. אבל טיח עם סיד צריך להשאיר אמה על אמה. אז זה קולה והלכה כדברי המיקל בתקנה. אבל אם יש טפטים אם יש צבע אז אליבא דכו"ע צריך להשאיר אמה על אמה ולדעת הרמב"ם גם זה אסור. רק אומר הרדב"ז שהרמב"ם הסכים שלא צריכים להרוס את הבית. לא צריכים לקלף את כל הקירות אלא מספיק אמה על אמה. אבל כולם מודים שאם יש לאדם בית ויש בו טיח ועליו יש סיד, סיד שלנו היום הכונה לצבע לבן או צבע אחר זה לא משנה כל צבע יפה צריך אמה על אמה.

לענין גבס. היום קירות גבס זה לא מנהג מלכים הקירות הכי פשוטים זה מגבס. פעם היו קירות אמיתיות יפות וטובות. על זה אמרו שאסור. היום עושים קיר זמני מגבס. רוצים לעשות תקרה זמנית עושים תקרה מגבס. לכן הגבס לא כ"כ חשוב והקלו ובפרט שאין בו פיתוחים.

אומר השדי חמד אסיפת דינים מערכת ז אומר הברכי יוסף שאפשר להקל כדעת הטור כלומר להשאיר אמה על אמה בכל המקרים כולם. היום אמרנו למעשה אין לנו את הקירות שחורצים עליהם מבחוץ מכיירים עליהם מבחוץ אלא לפעמים יש איזה גדרות כאלה עושים ציורים מבחוץ אבל זה גדרות זה לא בית.

חושבים שטפטים המציאו עכשיו. טפטים המציאו עוד לפני הרבה זמן. המג"א מדבר על טפטים מבד הרש"ל מדבר על טפטים מנייר. בכל אלה בודאי שצריכים להשאיר אמה על אמה. אמה על אמה פירושו של דבר לא שישאירו אמה על אמה בלי טפט אלא צריך גם לגרד את הסיד.

כתוב בגמ' ואם לקח חצר מסויידת מכוירתת הרי זו בחזקתה. מה זה הרי זו בחזקתה? משאירים אותה ואין צריך לעשות אמה על אמה. רשב"ם אומר משאירים אותה מפני שחצר זו ודאי נבנתה לפני החורבן. או שגוי בנה אותה. אז לכן משאירים את המצב. אם תמצא בית כזה ודאי עשו אותו שמורת טבע עשו אותו בית חשוב שאסור לנגוע בו אז אין היום במציאות דבר כזה. מה נגיד גויים בנו? בסדר לא מחיבים להרוס אותו לקלף אותו. אבל כשאדם מסייד מי מתיר לו לסייד את כל הדירה בלי אמה על אמה. ועל כן גם בסיד היום בזמננו אנחנו כל הבתים רוב הבתים בארץ יהודים בונים אותם או אדם קנה את הבית אפי' מגוי מכיון שקנה אותו או שכר אותו להרבה זמן אסור לו לסייד אם אינו משאיר אמה על אמה. וכן חייב לקלף עיין כה"ח ס"ק י"ב ומש"ב ס"ק ד'

האם בכל חדר?

קול צופיך

מרת הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

ואתחנן - תשנ"ט - מאת מרת הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

תק"ס סעי' ב' התקינו שהעורך שולחן לעשות סעודה לאורחים מחסר ממנו מעט ומניח מקום פנוי בלא קערה מן הקערות. מה זה הכניס הרמב"ם קערה וקערות? בגמרא כתוב כסא דהרסנא אוכל מחסירים ולא קערה?

היום כשהולכים לאולם יש על השולחן רשימה איזה אוכל מכינים לך לאכול. מאיפה למדו את זה? במדרש רבה כתוב שחכמי ירושלים היו מכינים רשימה למה? אם אחד לא אוהב את המנה הראשונה יאכל את המנה השניה. לא מנה שניה יאכל מנה שלישית. ואם המנה הרביעית או החמישית טעימה לא יאכל מנה ראשונה עד שידע מה לאכול, מקודם היה סדר. בר מצוה מביאים אוכל כזה אוכל כזה. חתונה אוכל כזה אוכל כזה. אז אם אתה מחסיר כסא דהרסנא אז החסרת אוכל וזה ניכר.

אז עשית דבר זכר לחורבן בית המקדש. היום כל אולם מכין אוכל אחר. לפי החתן והכלה איזה אוכל שרוצים אין אוכל קבוע. אומר הרמב"ם בזמן הגמרא שהיה אוכל קבוע היו מביאים כסא דהרסנא תמיד וכשהיו מחסירים אותו היה ניכר שזה זכר לחורבן. אבל היום אין אוכל קבוע לכל אחד ועל כן צריך לדעת הרמב"ם יש לך בר מצוה? יש לך ברית מילה? יש לך חתונה? יש לך פדיון הבן? יש לך אורחים? וכל זה אם יש אורחים ולא כשהוא עם ב"ב וכ"ש אם מזמין אורחים לביתו ללא סעודת מצוה עיין כה"ח ס"ק ט"ז וס"ק ח"י ומש"ב ס"ק ה'.

בשבת ויו"ט

אומר החיד"א בשבת ויו"ט לא עושים זכר לחורבן. ואדרבה. לא עושים אבלות. אם אדם רוצה להחמיר לא יעשה את זה כה"ח שם ומש"ב ס"ק ה'.

בר מצוה וחתונה

סעודה אפי' בר מצוה שזה סעודה של מצוה, היום אין כסא דהרסנא אם אדם יבוא ויגיד רבותי אני הכנתי לכם למשל קפה ולא הביא לכם קפה בגלל זכר לחורבן בסדר אבל מי יגיד דבר כזה. הרי כולם יצחקו עליו. על כן חייב האדם היום כשמכינים שולחן מכינים צלחת שטוחה ועליה צלחת עמוקה ועליה קטנה צלחות כליות ממינים שונים צלחת של המרק לא יכין. יוציא את הצלחת. יבוא אדם ישב יהיה לו רק צלחת שטוחה. יגיד מה זה? יגידו לו זכר לחורבן. אז אדם לא ישב באותו מקום מה הוא ישב על החורבן? ילך למקום אחר או ישאר מקום ריק בשולחן בלי צלחות ויש נוהגים היום לקפל את המפה בקצה השולחן עיין לכה"ח שם.

המנהג כיום

בביאור להלכה בד"ה וכן התקינו שהעורך שולחן וכו' "וצ"ע שכל זה אין נוהגים כלל" משם ח"א נכון צריך עיון גדול על מה סמכו דבר המפורש בחז"ל ונפסק להלכה ברמב"ם להזהר בזה ולקיים וכל אלה הדברים לזכור את ירושלים וכו'.

שפע לעולם מירושלים

לפני החורבן היה הקב"ה מוריד שפע לעולם דרך בית המקדש. כל העולם כולו היה נזון בזכות התפילות שלנו בבית המקדש. כל העולם כולו היה נזון בזכות הקרבנות שהקרבנו בסוכות. וכל העולם כולו היה נזון מעם ישראל. היום אחרי החורבן נזונים קצת. כתוב וברכת את ה' אלוקיך על הארץ הטובה. בחו"ל הם צריכים לברך את הקב"ה על הארץ הטובה. הם גרים באמריקה. הם גרים בסין. מה פתאום יגידו על הארץ הטובה על ארץ ישראל! מה שייכות לה? כן. אדם אוכל באמריקה בזכות היהודים בא"י. בזכות התפילה שלנו.

תמונה של "זכר לחורבן"

היה בנין נפלא חדש יפה מאוד בירושלים. ברח' דוד ילין. בכניסה במדרגות היה שמה צבע שחור יפה וכתוב עליו זכר לחורבן בית המקדש. או יש אחרים שהיו עושים בד יפה יפה ככה שזור יפה שזירה של כסף ושם כותבים גלות צדקיהו או חורבן הבית או אם אשכחך ירושלים הם עשו את זה בכניסה של המדרגות בחדר מדרגות אין חיוב. רק עשו את זה ככה אתה רואה בית יפה עשו לך את זה לזכר. אבל בתוך הבית לא צבע שחור ולא צבע חום ולא צבע זהב ולא שום דבר אחר אלא ממש אמה על אמה ועיין כה"ח ס"ק ח'.

אמה על אמה בבית כנסת

כתוב בהלכה שבבתי כנסיות ובתי מדרשות לא צריכים לשים אמה על אמה. יכולים לצבוע ולסייד ולא צריכים להשאיר אמה על אמה. למה? כל זה זכר לחורבן הבית. ובית כנסת ובתי מדרשות זה מקדש מעט עיין כה"ח שם ס"ק ב'.

אמה על אמה בסוכה

מה הדין אדם יושב בסוכה ותולה וילונות יפים ותולה כיורים יפים ציורים יפים האם חייב להשאיר אמה על אמה ריק או תגיד זה נוי מצוה ולא צריך. יש מחלוקת בזה. הכף החיים פוסק שאין צורך. בסוכה כיון שזה נעשה לשם מצוה וזה אלי ואנוהו א"כ אין בזה צורך ומותר אא"כ גר בה גם בשאר ימות השנה עיין כה"ח שם ס"ק ב' וס"ק ה'.

אמה על אמה בישיבות ובצבא

מה עושים בני ישיבות או בנות נמצאות באולפנות יש להם חדרים. אז מה נקרא את זה בית כנסת זה לא בית כנסת. בית מדרש זה לא בית מדרש. זה מיועד לשינה מיועד לנוח. אז לכאורה צריכים הבחורי ישיבה או הבנות שבאולפנא בכל חדר וחדר לקלף אמה על אמה. או מחנה צבא. אדם נמצא במחנה צבא. יש לו אהלים שמה. אהלים לא. נגיד עראי. מחנה בתיים. אז על כל מקום ומקום צריך לקלף.

אם אדם שוכר מגוי פטור אבל שוכר מיהודי חייב פה אתה שוכר את זה מראש הישיבה שלך ראש ישיבה יהודי צדיק חסיד וקדוש. א"כ לכאורה צריך להניח אמה על אמה.

אבל לא ילמדו מכאן בחורי ישיבה וילכו לקלוף את הקיר בישיבה ויעשו אמה על אמה. יכול לומר ראש הישיבה אני סובר שהפנימיה זה כמו בית כנסת ואתה לא חייב אמה על אמה. איך אתה תהרוס לי את המקום שלי? מי מרשה לך? אתה רק שוכר זמני? סוף השנה אני יכול להוציא אותך. וגם באמצע השנה. אם בחור בישיבה לא יתנהג יפה או בחורה באולפנה תתנהג לא טוב מוציאים אותה. א"כ זה נקרא שכירות זמני. על סמך שכירות זמני אתה לא יכול לחיב את בעל הבית לעשות אמה על אמה. אלא מה? ראשי הישיבה שרוצים לחנך את התלמידים ואת התלמידות יוכלו לומר תראו יש מחלוקת אם בחדר שלכם צריך אמה על אמה או לא אם תלמדו בחדר היא דינו כבית מדרש שאינו חייב.

זכר לחורבן בסעודה

שואלת הגמרא מאי היא אמר רב פפא כסא דהרסנא. היו לוקחים מיץ של דגים שמים אותו על השולחן לטבל בו ולאכול זה צריך להחסיר. הרמב"ם לא אומר ככה. הרמב"ם אומר וכן כתוב בשו"ע

קול צופיך

מרת הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

ואתחנן - תשנ"ט - מאת מרת הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

התפילין. אבל היום שמים כ"כ מעט לא רואים את זה. שמים מגבעת על זה ולא רואים את האפר. אז נוהגים כמו הרמ"א לשבור. ויש להזהיר את עושי ההינומות שלא יוסיפו חוטי כסף וזהב כדי שלא יעברו על האיסור. שו"ע שם ד טהחונים עליו

שבירת כוס

כתוב בגמ' ברכות ל:-לא. "מר בריה דרבינא עבד הלולא לבריה חזנהו לרבנן דהו קבדחי טובא איתי כסא דמוקרא בת ארבע מאה זוזי ותבר קמייהו ואיעציבו. רב אשי עבד הלולא לבריה חזנהו לרבנן דהו קא בדחי טובא איתי כסא דזוגיתא חחורתא ותבר קמייהו ואיעציבו. החכם אחד ראה ששמחים יותר מדי בשמחה לקח כוס של ארבע מאות זוז שבר אותו והתעצבו. היום לא שוברים כוס בשווי ארבע מאות זוז. ועיין שם תוסי' ששוברים כוס של זכוכית.

יש שאלה בן איש חי אם לשבור כוס זכוכית או לשבור כוס חרס. אם מותר לקחת כוס שלם או לקחת כוס שבור. יש אומרים בל תשחית ואסור לקחת כוס שבור. ואינו כן צריך לקחת כוס שלם. וזה שנהגו האשכנזים לוקחים צלחת בזמן השידוכים זה חלק מהתקנה לזכור ביום השמחה אומנם הכוונה על חתונה אבל גם בשידוכים שוברים את זה. וכשהחתן שובר את הכוס או הזכוכית אז פעם לא היה חתן שובר שיגידו עליו גיבור בראו ששובר. היה אחד מהקהל אומר לחתן תגיד אם אשכחך והשמש היה שובר. אח"כ תקנו לא. להראות את הגבורה של החתן היה לוקח את הכוס זורק אותו על הקיר והיה נשבר. עכשיו תקנו כך לשבור אותו ברגלים וכולם צועקים מזל טוב. על מה מזל טוב? על חורבן בית המקדש? לשבור צריך בשברון לב. עיין בא"ח ש"ש שופטים י

תקנו לשבור כוס במקום אפר מקלה לפחות אבל צריך לזכור יום חורבן ירושלים. וכשאומר את הפסוק אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני אז אומרים את שני הפסוקים. ותמיד היו מקשים עלי למה אני אומר מקשה על ה חתן להגיד שני פסוקים מספיק פסוק אחד. אז מה אני אעשה? הרמב"ם מביא שני פסוקים. השו"ע מביא שני פסוקים. הם הביאו שני פסוקים אנו נלך בדרכם. ולדעת הבא"ח יגיד החתן בלחש "אעלה את ירושלים על ראש שמחתי" - אעלה" בלשון יחיד.

שירה

יש מח' בין מהר"ם לזוזנו לבין מעשה רוקח. הרי אסור לו לשמוע שירי עגבים. אסור לשמוע שיר של כנסיות. מה הדין אדם לוקח מנגינה של שירי עגבים מנגינה של כנסיות ומרכיב את זה על איזה פסוק בתורה או מילים של קודש. אומר המעשה רוקח הדבר הזה חמור מאוד. מה אתה לוקח מנגינה של גוים? של איזה אדם לא טוב. אומר מהר"ם לזוזנו ואני חברתי שיר לקחתי מנגינה של ישמעאלים. לקח מנגינה של ישמעאלים גם ישמעאלים יש בהם דתיים שלא שרים שירי עגבים רק שירי שבח לבורא עולם את המנגינה ההוא לקח. אבל אם יש מנגינה שמורכבת על שיר עגבים אסור לשמוע את זה. המנגינה לבד אסור לשמוע את זה. לא רק בימים אלה. כל השנה כולה. שירי עגבים או שירים של ליצנות או של לעג או שירים של כנסיות זה דבר חמור מאוד כל השנה כולה אסור לשמוע. וכשעושים בקשות מרכיבים שירים אז מרכיבים שהמנגינות תהיינה מנגינות קודש ולא של חול. עיין שו"ת הרמב"ם רנד ופירושו על אבות פרק א משנ טז .

לזכור החורבן בכל סעודה

בבן איש חי פר' בהר הלכה א וגם רבינו האר"י בשער המצוות כתבו שצריך האדם לזכור חורבן הבית בזמן הסעודה כמו שכתוב בזהר תרומה דף קנו מאן דאתעדן על פתורי ומתענג באינון מאכלין אית ליה לאדכרה על קדושה דארעא קדישא ועל היכלא דמלכא דקא חריב. ובגין ההוא עציבו דאיהו קא מתעצב על פתורי ... קודשא בריך הוא חשיב עליה כאילו בנה ביתיה ובנה כל אינון חרבי דבית מקדשא זכאה חולקיה עיין שם ובכה"ח שם ס"ק י"ט ובסימן זק"ן אות ח'.

על כן אומר הרב יגיד אדם לשם יחוד הריני זוכר את ירושלים אשר חרבה בעוונתי והריני מצפה לבנינה שיבנה אותה הקב"ה במהרה בימינו ויהי רצון לפניך שתשכון בתוך ירושלים כאשר דברת ואני אהיה לה נאום ה' חומת אש סביב ולכבוד אהיה בתוכה.

אם הזוהר הק' אומר אם אתה זוכר את חורבן ירושלים כאילו בנית חלק מבית המקדש למה שאדם לא יזכור? אז צריכים להזכיר. ויש אומרים שיר המעלות בשוב ה'... הקטע הזה אומרים את זה לא בשביל לשיר אלא בשביל לזכור את חורבנה של ירושלים.

זכר לחורבן בתכשיטים

תכשיטים של נשים. פעם. היו הנשים תכשיטים ביד ימין תכשיטים ביד שמאל. בכל אצבע ואצבע טבעת. בכל אוזן ואוזן עגיל אחד או שני עגילים. כתוב בשו"ע כתוב ברמב"ם כתוב בגמ' אשה משיירת דבר מועט. ועוד דבר היתה תקופה שהגויים היו מקנאים בבנות ישראל ותקנו שאסור לאשה לצאת ברחוב עם תכשיטים. פעם בירושלים בעיר העתיקה בתוך החומות היה הכל קדושה וטהרה היה ברית מילה אז הולכים בליל ברית מילה לברית יצחק. חתונה הולכים בליל החתונה. היה אסור לבחורה ללכת לבד בלילה. תקנת ירושלים. אלא עם האמא או הדודה או הסבתא שלה. לא תלך לבד. כל כך שמרו על צניעות ועל קדושתה של ירושלים. ולכן גזרו שלא יקחו הרבה תכשיטים הנשים. היום ב"ה אין לכולם תכשיטים. אבל אם לאשה יש תכשיטים גם עגילים וגם צמידים וגם ענק וגם וגם צריכה להחסיר תכשיט אחד. אם רגילה להשתמש בכל התכשיטים שלה. אם לא, היא לא רגילה אלא פעם שמה עגיל כזה פעם ענק כזה פעם צמיד כזה פעם צמיד אחר ולא כל תכשיטיה, אז לא חייבת להחסיר דבר. כל כך הדבר הזה חשוב מאוד. ואשה השומרת על הדבר הזה כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה. אם בפנים אז כל המשבצות זהב יכולה להתלבש. אבל בחוץ לא יכולה להתלבש כל משבצות הזהב שלה.

אפר מקלה בראש חתנים

חז"ל תקנו שחתן ביום חופתו שמים אפר מקלה בראש החתנים. אמר ליה רב פפא לאבבי היכא מנח ליה? במקום תפילין. שנאמר ואשום לאבלי ציון לתת להם פאר תחת אפר. וכל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בנחמתה. בא הרמ"א והוסיף לנו "יש מקומות שנהגו לשבר כוס בשעת חופה או לשים מפה שחורה או שאר דברי אבלות בראש החתן. וכותב השו"ע "וכל אלה הדברים לזכור את ירושלים שנאמר אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי". שחתן צריך לשים לו אפר. אפר אין היום. פעם כל אחד היה לו אפר. היום אין אפר. ואעפ"כ יש עוד מקפידים בזה ומכינים במיוחד אפר אשריהם של התימנים ויש כאלה שנוהגים כדעת הגאון מוילנא מקפידים לקחת אפר ממש לשים במקום

*רוצים לקבל קול צופיך באמייל כל שבוע !!

שלחו לנו בבקשה באמייל ל- webmaster@harav.org

